

Meie Mats

Nr. 93.

Laupäeval, 28. (10. juunil) mail 1916.

Nr. 93

Berduni all. Rantsi viimased kaitsejad. Vaenlase äge tormijooks on küll tagasi löödnud, aga ka kaitsejad on peaaegu viimaseini langenud.

Istuvad (pahemalt poolt paremale poole): Johannes Westus, Rabalast. Jüri Kataselg, alamohw., Tallinnast. Seisawad: Otto Aron, afundufest. Leonhard Saks, Atjalammust. Johannes Gerhard, Udritust. Kõik tegewas sõjawäes.

Kewadepidule!

Tule, mu neiuke, noppeste,
Sammume looduse ilule;
Astume haljale aasale, —
Lilledle riiki, nii kenasse!
Lilled on pääsenud talwe alt
Wallale ja nüüd nii lõhnawalt
Kutsuwad endiga hõiskama,
Kewadepidu seal pidama.
Eks meil ju elus ka kewade,
Ia eks see anna meil' õiguse
Kewadepidule tõtata,
Lilledle kooriga hõisata!

13. mail — 16

Hugo Walma.

Üle trumpas!

Maewalt et kuski mujal lodumaa linnas nii wihaseid wõistlejaid leibus, kui Brillup ja Treier seda olid. Mõlemad olid rauakauplused „suurel hulgal ja wäiksel mõõdul“, mõlemad kaupmehepraktika ämarates sliigawustes hästi wulunud, mõlemate ärid Sirgel uulitsjal, peaaegu iiksteise wastu, waewalt paarsada sammu wahet, — hea ainult, et nad mõlemad tubli kooli- ja waimuhariduse olid saanud, muibu olets nende wahel weriseid kokkupõrkamisi wõistlusel pinnal tulnud.

Nüüd aga wõtsid nad ainult siis sõjariistad kätte, kui noorelinnu jahiaeg algas, ja nende arwates paras aeg oli

neid tapariiste waateaknale seada, ja ainuke wiis, kudas nad teineteist nendega haawata wõtsid, seisis selles, et nad neid wastamisi iika iiksteisest odawamalt wälja pakkusid.

Treier awaldas ennast ka siin, nagu muis asjustki, osawana wastajena.

Oli Brillup oma magasinis kaheraudsed jahipiisid wälja seadnud, millel wäljaspoolt tõeste näha ei wõinud kui halmaste nad seestpoolt tõstatud olid ja kui wilefaste nad lastsid, ja mis oma hinna poolest, 30 rubla tükk, tõeste imeodawad näitafid olewat, siis pidi see teda muidugi sügawalt haawama, kui Treier järgmisel päewal just needjamad lasteriistad oma aknale seadis, ja ülewal iga raua otjas kuulutas hüglanummer — ainult 20 rubla!

Siin ei wõinud õige asjaga tegemist olla.

Ta saatis oma õpipoisi 20 rublaga üle uulitsa wõistleja juure plissti ostma, et wähemalt waadatagi, kas siis tõeste wõimalik on weel halmemast materjalist piisfa walmistada, kui tema omad seda olid.

Aga õpipois tuli tagasi ilma piisfita ja ilma kahekümne rublata: „Olewat ju küllalt selgeste näha, lastawat Treier ütelda, et iga raud katstümmend rubla maksab, ja kes odawamalt kui selle hinna eest müüa pakkawat, see müüwat kas rämpsu wõi hangeldawat altkäe saadud warastatud kaubaga! Katstümmend rubla jätnud ta lohe omale ja paluwat ülejäänud kahtkümme.“

Ainult oma kõhnale kehaehitusele wõlgnes Brillup tänu, et ta pangupealt rabandust ei saanud. Kuna ta pealegi enesele weel sel teel tergitust katfus soetada, et kaupluse tagaruumis ehit „kontoris“ ilhe jala peal ringi leffis, nagu indianlane sõjatantfus, ja Treieri adresil monologi pidas, milles „petis“ ja „naru“ alles ristimimedena efinesid, siis on see igailhel, kes kordki elus farnafes seijutorras wiibinud, arusaadam.

Aga see abindu aitas ka; wähemalt wihastamine ja keharjutused seadsid seedimise joonele ja ta tundis lestpaikas mõnujat urisemist.

Kodus õhtuõõgil leidis piinatud mees südamlift osawõtmiist oma kurtmistele, niihästi kahefaja kahekümne naelalise proua Almalie kui ka oma ainfa tütre Hilda poolt. Wiimane oli armas noor neiu, wallatu-lõbusa meeleoluga, efimene aga kaupmehe oma just mitte Sumalast dnnistatud näolapifejega abikaasa.

„Lead, mis ma sulle ütlen,“ trööstis teda Almalie waleda keelega, „mis jaoks pruugid ja ennast wihastada nende wõistlejate ja iseäranis selle Treieriga? Mis jaoks oled sa juba rikas kaupmees ja pead omal jellisi ja õpipoisfa? Laf nemad wihastada, nemad saawad ju selle eest palka. See kõige tublim nendest, Hansmann, profuristiiks, siis pole sul muud kui iga õhtu raha wastu wõtta, ja tema wihastagu ennast wõistlejatega kas kringliks, selle jaoks on ta profurist.“

„Ah ja, papa, tee seda!“ hüüdis ka tütar. „Herra Hansmann saab tõeste äri eest niifama hoolitfema, just nagu oled see ta oma!“ Kerge puna, mis sealjuures ta näole tõusis, awaldas, et mõtted tal küll wiist kaugemale ulatafid kui sõnad ütlesid.

Brillupil hakkas see nõu meeldima. „Seeme siis peale!“ ütles ta. „See awaldab igailhe filmis ka äri edenemise peale head mõju, kui mul oma profurist on, nagu igas suuremas ettevõttes tunagi. Aga,“ lisas ta lohe juure, seft äriasjus trumpas ta iika weel naifed üle, „weel mitte lohe, alles paari kuu pärast, seft ma pean tal siis ju ka palka kõrgendamama. Laf teenib mõne kuu weel senife palgaga, see on minu kasu. Ega ta ilufat profuristi nime jumala muidu wõi faada.“

Ja selle juure see jäi, preili Hilda wastufeletustest hoolimata. —

* * *

Kui Treier paari kuu pärast kuulda sai, et tema wõistleja oma waledama selli E. Hansmanni profuristiiks on määranud, naeratas ta ainult pilkawalt. See oli odaw lõbu! Selles asjas wõis ta julgeste wõistelda. Ta kutfus oma wanema selli: „Tulewa kuu efimefist peale peab ta teie nimi profurist olema minu äris, aga seda ütlen ma

teile lohe, minu nimel teie ärikirjadele alla kirjutada ei tohi, sellest ei tuleks muud wälja kui ainult rumalusi!" Millega ta, nagu tulewit näitab, jällegi targem oli kui tema wastane.

* * *

Paar nädalad läksid mööda, mille puhul mõlemad ärid ainult wahetewahel wäitseid sõpruseawaldusi wahetasid, otsestest sõjamehed tuleliinil, kes ka lahingute wahel ajal üksteist tasapikkusele nokivad.

Seal ilmus ühel õhtul ostja Brillupi kauplusesse, keda nähes kaupmees ise lohe oma kontorist wälja tuli, et isikult ostja soowisi täita.

"Tere, herra Pärkin. Mis teile see lord küll anda wõitfin?"

"Ei suurt midagi küll see lord, herra Brillup; ma tahan oma mõisas tüki sooheinamaad põlluks lasta teha ja selleks lähed mul paar isearanis tugewat kirkat tarwis."

"Kohet näitan teile midagi sündsat; mul on suur walik kirkadest."

"Aga ainusti kõigist nendest, mis kaupmehel laagris, pole nud ostja meele järele."

"Et, ei, ma näen juba, et teil niisuguseid ei ole, mis minul tarwis lähed. Rahju küll, aga ma pean lord waa-tama, kas ma Treieri juurest sündsaid ei leia."

"Urge nüüd jeda mulle tehke, herra Pärkin! Ütelge mulle karwapealt, mis suguseid soowite, ja ma lasen nad teile wabrikus walmistada. Ja rohkem ma ka ei nõua kui harilikude kirkade eest, aga ärge minge selle petise Treieri juure, kui ausa mehe nõu tahate kuulda," — lõpetas Brillup niisuguse näo ja ilmega, nagu usuks ta isegi oma aususe siise.

"Noh, andke mulle siis tükk paberit ja pliiats... Waadake, niisugused tulewad nad, ja niisugused warred peawad neil olema."

"Wäga hea, herra Pärkin, weel täna õhtu saadan tellimise wabrikusse. Ja kui palju tohin ma teile tellida! Waadake, need kirkad wõiwad wäga head olla, aga nad on niisugused, mis teistele ostjatele küll ei saa müüa."

"Noh, kümnest kirkast aitab küll. Ja wõimalikult ruttu!"

"Olge kindel, juba kümne päewa pärast, kõige hiljem kahe nädala pärast, wõite saada. Ma saadan tellimise weel täna õhtu ära. Jällenagemiseni, herra Pärkin!"

"Nii siis, Hansman, saate tellimine weel õhtuse rongiga minema. Pidage meeles, kümme suurt kirkat. Kõige parem saate joonistus ühes. Ja kui nad kõrgemat hinda peaksid tahtma, siis rehkendagu odawamalt, meie oleme ju head kaubatarwitajad. Ja hinna pärast ei pruugi nad wastata, waid hakatu lohe tegema, et me nad wõimalikult ruttu kätte saaksime."

"Wäga hea, herra Brillup. Aga kas ma ei telliks ühtlasi ka lihtsaid atnahaatise lohe? Weil on nad peaaegu otsakorral ja maalt podretsil tellis ka weel uue ministriumi koolimaja jaoks."

"Tehke jeda. Kui palju arwate, peab tellima?"

"Oh, umbes kümme grossi*), sellest aitab kaunemaks ajaks."

"Hea küll."

Kui peremees kauplusest lahkunud oli, et wäikest käiku äriasjus teha, läks proturist taharuumi, kontorisje. Parajaste oli ta kirja wabrikule hakanud kirjutama, kui kerged sammud ukse taga kostsid.

"Ma nägin juhtumisi, papa läks minema," jostistas Silba, kontorisje astudes.

"Jah, tule aga lähemale, kallim," jostistas Hansmann niisama mesimagusalt wastu.

Papa Brillup ei olesks muidugi unes nähagi teadnud, mis sugust armastusejuttu tema kontoris tema äraolekul aeti! Alles kui tell pitaldaste paukudega seitsmendat tundi kuulutas, kargas Hansmann kerge ehmatusehülidaga: „Pagan wõtaks, kiri wabrikusse" pulbi äärde, et kirja kiirelt lõpetada ja siis õpipoisiga weel õhtuse rongi peale saata.

* * *

*) Gross — katsestest tosinat.

1. Priidu Wahu, Tallinnast. 2. Aleksander Proso-wits. 3. Karl Puström, Jamburist. 4. Aleksander Eifenschmidt, Tallinnast. Kõik tegewas sõjawäes.

"Teie auliku tellimise täitmiseks 12. skp. saatsime täna Teie auwäart adressil karwapealt joonistuse järele walmistatud 1440 kirkat ühes wartega suure kiirusega teile. Siinjuures raudtee weokiri ja arwe. Ühtlasi saate ka tellitud 10 atnahaaki. Kuna meie, teie soowi täites, hinda ei kergitanud, waid kirkad e r a k o r r a l i s e l t harilikult hinna alla arwatsime, siis loodame, et meie lahtuse peale warstigi uute, suuremate tellimiste wastate. Seniks

Kõrgeste austades

Wenastjed Rebastil ja Ko."

Mis see on? Rohkem kui 1400 niisugust kirkat, mis peaaegu kahel mehel tõsta annawad, olla tema, Brillup, tellinud? Ja peab wastu wõtma?? Ja maksma???

Selle wiimase mõtte juures muutus tal filmade ees mustaks.

Ta kufjus proturisti.

"Lugege, lugege, Hansmann! On nad siis peast sega-seks läinud, et mulle terve kaubarongi täie kirkasi saada-wad, niisuguseid saatana riistapuid, mis suguseid aus kaup-mees ainult selleks wõib tarwitada, et omale hauda kaewata?"

Hansmann oli waheldamisi näost kahwatuks ja *una-seks lõõnud.

"Jah, mina ei mõista ka, herra Brillup... Ma tellisin ometi ainult kümme tükki... Aratõmmete raama-tus peab ju weel olema."

"Andke siia! Andke siia! Kirjutame neile, et nad oma kirkad siise soolaku, ei, ära sulatagu ja wartest sealjuures tuld alla wõiwad teha! Tule Jumal appi! Wabrikul on ju õigus! Teie ise olete ju mulle tellinud kümme grossi neid noaageid kirkasi! Pagan, ma tahaks dige... Kat-suge, et mul filmist faote, wõdi ma halkan lõhkuma! Aga jeda ütlen ma teile!" hüüdis ta temale järele, kuna profu-

rivist juba poolelti uksest väljas oli, „tulera tuu esimesest olete minu kauplusest läinud!”

Seeford ei suutnud vihastatu ka kodus naise ja tütre poolt õiget troosti leida. Jah, lugu ahwardas seal ifegi veel halvemaks minna. Ija kõnemärinalise hääle tõrva jeltis seal veel äitejehim tütreteje filmadest. Aga oh, see ei woolanud tema sõstafilmist mitte kaastundmusest ifa ärilise kaotuse üle, nagu Brillup uhkes enesepettumuses arwas! Preili Hilda oli ifa jutustuse puhul hirmus aimdus halkanud tekkima, et ta ife sel korral wiist küll peajüüdlane olnud, et Hansmann tellimisekirja nii õnnetu-segaseft kottu seadnud. Mis wõis ta muud teha, kui pihstida, kõiif üles tunnistada? Et sellele patutunnistujele luba rõõmjatels pulmabets järgnets, nagu see dieti olema oleks pidanud, seda ei tohtinud ta küll enam loota. Sellepärast jättis ta wanematele lõpuks walitu, kas neil armsam on oma last äädikahappe sifemise tarwitamise läbi wõi mereweewälispidise tarwitamise läbi kaotada. Selle tulewitupildi juures löi ifa suu, mis seni inestuse pärast itka rohlem ja rohlem awanenud oli, ätti nashatades kottu.

„Kuule, minu tütar, mis ma sulle ütlen,” lausus ta raudse rahuga, „meres, Kadrioru ääres, suplemiseks on nüüd tõeste liiga külm. Ja et ma ju kergemeelsele mehele annan, kes minu peaaegu pankroti on teinud,” — Brillup ife teadis kõigeparemine, kui wäheje tähtsujega see kahju tema hülgawa äri kohta oli, — „seal ütlen ma, ei!”

„Jä!”

„Ei! Aga kui ta jellega walimis saab, et need kirkad mul jälle aasta jooksul maha müüb, siis on näha, et ta iftagi veel tubli ärimees on, ja ja wõid temale minna. Muidu aga jään ma oma sõna juure kindlaks!”

Järgmise tuu esimesel lahtus Hansmann ka tõeste kaupluseft ja ka linnast, et pealinnas uue koha peale astuda. Preili Hilda näitas lahtumisel imewäärilist kindlust üles. Kodus arwati, et ta oma esimese armastuse juba täielikult ära on unustanud, kuid lugu polnud nii. Üsna tihti käis nõgus neuu postkontoris märgi all „Mirbipärg ja meeste truuus” järelnõudmiseni tulnud kirjasi wastu wõtmas, ja kõiif need kirjad kandfif pealinna postitemplit.

Nii wõis ligi poolaastat möõda läinud olla ilma et endise prokuristi nime kumbagilt poolt meelde oleks tuletatud; ainult Brillup austas wahetewahel tema mälestust õnnistusejooowidaga, kui oma aidast möõda läks, mis laest ukfeni õnnetute kirkadega täidetud oli.

Seal astus ühel päewal Treieri ärisje keegi suur pehme kübaraga herra näpitsprillide ja puhtats aetud näoga, kes peremehe enesega rääkida jooowis. Ta tutwustas ennast insener Tirkpitsina ja tema soow oli kirkasi 1200 mehe jaoks jaada; kas Treieril wõimalik olewat seda ülesannet täita.

Muidugi, muidugi, kõdgesuurema heameelega!

Oli ju ajalehtedes mõnda tuud suurte tõmu kullawihmast, mis kõdile tibama hakkab, kui linna ääres tehaste ehitamisele ajutakse.

Kahjuks ainult näitas insener liiga walija olewat. Ütski ette näidatud kirkadest ei olnud tema meeleft küllalt kohane.

„Teie kirkad on kõiif liiga nõrgad, herra Treier. Meil on eiootsja peaaegu ainult saarlased mullatõõl ja need mehed haarawad tõõriistadest nõnda kinni, nagu oleks nad kabe parema käega ilmale sündinud. Need mänguriistad siin teewad nad mul ju esimese kolme päewaga kõiif puruks.”

„Noh, siis tahan teile kirkasi näidata mis alles kirkad on. Aga nad tulewad ligi rubla tüki pealt kallimad, kui need siin.”

„Sind ei puutu suurte asjasse, kui ma aga tublid tõõriistad saan.”

„August,” pöõras Treier oma noorema õpipoisi poole, „lippa õige ja too . . .” ülesande lõpp kadus arusaamata üminasje. „Aga rutu!”

Wite minuti pärast tuli õpipois tagasi, hingeldades, käes päratujuur kirkat, mis inseneri waimustufesje pani.

„Jah, see on tubli! Seejugune teeb tõõd ja peab ka wastu! Mis ajaks wõite mulle saata?”

„Teie wõite koge kõiif jaada.”

„Tubli. Ja hind? . . . See küll. Siis muretege nad mul homme hommiku Koplisse. Ma olen ife seal ja annan siis maksujuhatusje tehase walitufesje. Meil hakkawad sajad miljonid liikuma ja selle wäike summa saate koge wälja makstud.”

Weel seda ja teist uute ehituste käigu kohta tähendades, lahkus herra Tirkpits kaupluseft, peremehe poolt kumardustega ukfeni saadetud.

Muidugi, pisut kahwatas ilusa puhtafasu lootus, kui Treier oma prokuristi kaudu Brillupiga läbirääkimisesje astus. 1200 kirkat tahtis ta jaada?

Brillup arwas õigusega, et armastus tema wastu waevalt selle põhjufes on, mis wõistletjat sunnib tema käest neid õnnetuid kirkasi ära kauplema, pealegi märksa kõrgema hinna eest kui need femal omal maksfid. Ei, kes neid neetud kirkasi nii juurel hulgal omandada tahtis, sellel pidi neid tingimata ka tarwis olema.

„Kahju küll, kuid ofakaupa ma neid ära anda ei wõi. Kui osta soowite, siis peate juba kõiif wõtma, mis mul laagris on, neid on 1400 tükki. Muidu hoian nad omale. Nüüd algawad igalpool tehastes suured mullatõõd, ja sellepärast lähed mul omal neid marja eest tarwis.”

Mis pidi Treier muud tegema, kui selle tingimise wastu wõtma?

Eht wõtab insener ka üleilgised kaksjada veel omale. Ta tegi kauba kindlaks ja maksis nõutud summa Brillupile wälja.

Järgmise päewa hommikul weeres suur kirkade woor Koplil poole — terwelt seitse tõõwoorimeest — ja herra Treier ife sõiduwoorimehega taga järel.

Aga herra Tirkpitsi ei olnud näha ja keski tõõlistest ega tõõjuhatajatest ei teadnud temale sellentimelise inseneri kohta seletust anda.

Oli eht siin efsitufesje tegemist ja pidi ta inseneriga tehase kontoris kottu saama?

Ta läks sinna ja päris insener Tirkpitsi järele.

„Sellenimelift herrat ma ei tunne,” wastas üks wäike habemeta herra temale. „Minuke pea-insener olen mina ja minu ametnikkudest ei ole keski Tirkpits.”

Treier kahwatas. „Aga ta ostis ometi minu käest 1200 kirkat tõõlistele!”

„1200 kirkat? Seil on wiist himu nalja teha? Meil on eiootsja kõigest mõnisjada meest mullatõõl ja igaiiks nendest tõõtab ife kirkaga, mis tal pealegi juba olemas on! Wahandage mind, aga mul ei ole jutujamifets, nii lõbus kui see ka oleks, rohlem aega.”

Kudas Treier linna tagasi oli tulnud, ei teadnud ta pärast ifegi enam.

Witmases meeleheitmises päris ta veel adreffkontorift insener Tirkpitsi üle järele, aga ka sealt ei teatud temale targemat seletada. —

Oleks ta paar nädalat hiljem kutse saanud, rõõmsast pulmapidust nelipühi teisel piihal Brillupi majas ofa wõtta, mida kahjuks ei sündinud, siis oleks tal eht aimdus tärkama hakanud.

Õnneft särawa pruudi ifa, kes oma wäimeest ja äriofaniku Hansmanni mitmel korral kaelustas, oli ife kah ütle mata rõõmsas tujus ja kahtlustatawalt lahke käega.

Ta kinkis ifhelc pulmalisjele, suurele ja puhtats aetud näoga herrale, kes peigmehe sõbrana pealinnast kaasa oli tulnud, kullast kirkatujulise rinnandela.

Pisut mõistatusliku küsimuse juures: „Mäletate weel?” millega ta tingituse ära andis, puhkesifid mõlemad laginal naerma, ka pruutpaar aitas sildamest kaasa. —

Kirkad aga on Treieril weel täna laagris, ka sõja ajal alustatud suurte mullatõõde jaoks ei läinud neid Noa aegseid riistapuid tarwis.

— or.

Mialliled, ilupuud ja ilupõõjad.

Miatõõ õperaamatu II. wiht.

140 pildiga, hind 1 r. 50 k., kõwas kõites 1 r. 75 k.

Saada igas raamatukaupluses.

Automobilis.

G. W. Appletoni roman.

(Särg 4.)

8.

Herra Brown saatis meid kuni mäe harjale ja külast läbi ning näitas meile tee siis nii selgeste kätte, et juba kümne minuti pärast Heath Halli pargivärvava juure jõudime.

Pargivärvav seisis lahti ja värvavahi majakeses polnud kedagi. Sõiduteel, mis maja juure viis, märkasim laiu ja üsna värsteid rattajälga — nähtavaste autorataste jäljed.

Ra Falkoner nägi neid kohe ja tähendas;

„Mõrtsimehel oli nähtavaste ometi õigus, sõber, sest töff-töff tuli wististe siit; nii siis on lady Willoughby itkagi Londoni tagasi tulnud, ja see on hea.“

„Mina loodan sedasama,“ vastasim ma. „aga veel parem oleks olnud, kui me paar minutit warem oleksime siia jõudnud, sest siis oleksime temaga juba siin kokku saanud. Muidugi pole nüüd parata ja meie tahame loota, et meie järeluurimine meile siin midagi uudist ilmutab.“

Wäheajal sammusime laia sõiduteed mööda üles mäele ja seisime peagi lossi ees. See oli tore hoone endisest aas-tafajast; ühelt pool temast seisis suur taimehoone ja teiselt pool teenijatemajad. Meie astusime mõned astmed laia treppi mööda sammastega ehitatud koja poole üles ning koputasime.

Lüki aja pärast awanes uks ja meie ees seisis auwääri-line hallidejuustega daam.

„Ma soowisin proua Runcimaniga rääkida,“ algasim mina.

„See olen mina,“ vastas tema.

„Kul on teile advokatiherra Cracenthorpe poolt kiri ära anda. Sealt leiate ka, mis põhjused mind siia toowad.“

Ta waatas mulle terawaste otja, luges siis kirja tähelepanelikult läbi ja palus meid siis temale järele minna.

Läbi juure koja juhtis ta meid lossi juurde, ülitoredest siisjeatub sõõgijaali ning palus meid istet võtta.

„Muidugi olen ma kõigesuurema heameelega walmis teile kõit näitama, mida teie näha soowite,“ algas ta, „kõhju ainult, et teie paar minutit warem ei tulnud, sest lady Willoughby, kes parajaste ära sõitis, oleks wõga rõõmus-tanud, kui teid oleks wõinud tundma õppida; ja tema oleks ka wõinud teile igajugu soowitawaid teateid anda.“

„Mina sain herra Cracenthorpest nii aru, nagu wiibits lady Willoughby reisir?“ vastasim ma nähtawa imestusega.

„Armuline proua wiibis ka tõeste reisil, tuli aga äkit-selt ja kõigesuuremas ärewuses tagasi. Tema efialgses plaanis see ei seisnud, sest sir James surmasti saadit ei lalli ta seda lossi ja ei taha siia wististe ka enam elama tulla — aga nagu teile ütlesin, on ta suures ärewuses oma toa-neitsi saatuse pärast.“

Minu tähelepanemine ärkas filmapilt.

„Mis selle neitsile siis on juhtunud?“ küsisim ma.

„See'p see on, et lady Willoughby weel ise ei teagi, mis neitsile on juhtunud. Sest see kadus äkki ära. Lady saatis neitsi wäga tähtsa ülesandega Berlinist Londoni, ja käskis enesele ülesande täidesaatmise üle kohe telegrafi teel teatust anda. Kuid telegrammi ei tulnud, nii et lady Willoughby kohe ise suures ärewuses Londoni reisits, et neuit otjida; kuid siinamaale pole tal temast weel jälgi; ta näib nagu maa pealt kadunud olewat.“

Meie waatajame Falkoneriga üksteisele mõistwalt otja.

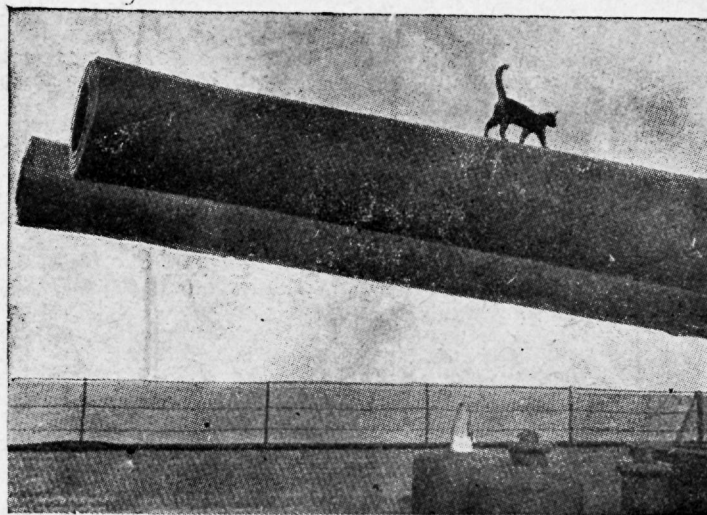
Ometi wiimaks wäike walgujekirele!

„Ja armuline proua tuli siis arwatavaste sellepärast siia, et siin järele küsida, kas wast teie neitsit pole näinud?“ küsisim ma.

„Muidugi, aga mina pole teda matustest saadit enam näinud, mil ta armulise proua selfis ära sõitis.“

„Ands lady Willoughby teile nüüd oma Londoni adressi?“

„Ei, herra advokat. Ta wiibis siin waewalt wiis mi-nutit ja ei wõinud istetki, sest ta näib jeda lossi otje wihtawat. Ah,“ õhtas ta, „ikka enam ja enam äritust! Jumal

Ras dreadnoughti suurtüki peal jalutamas.

teab, ma olen selles majas juba isegi küllalt muret ja mee-lehärma tunda saanud!“

„Jah, proua Runciman,“ ütlesin mina, „wististe olete siin pidanud hirmsad tunnid ära elama, aga saladus, mis terwet asja ümbritseb ja meid kõiki nii närwiliseks teeb, on igatahes weel lahendamata. Mis nüüd leitnat Jatejesse puutub —“

„Tema ei teinud seda mõrtsukatööd mitte,“ hüüdis proua Runciman, „aga ka tema on kogu selle saladuse sisse kujutud, sest mis oli temal siia, wõõrasse majasse, õõsel asja?“

„Jah, kui ma seda teaksin,“ vastasim mina õlasi tehitades.

„Mispära ei räägi tema kõit awalikult wälja? Wähe-malt peaks ta ometi seletama, mis ta siia tuli. See oleks juba ta enda ja perekonna pärast kasulik.“

„Seda olen mina ka ütelnud ja teda palunud, kuid as-jata! Ta tõendab, et ta au seda ei lubawat.“

„Ma mõistan, mis mõtlete,“ wastas proua Runciman terawaste; „need sõnad tähendawad ühe naisterahwa peale. Kuid see kõit on lollus, sest sellejuures wõiks jutt olla ainult lady Willoughbyst, ja teda tunnen ma sellest filmapilgust saadit, mil ta siia majasse astus. Suurtjuguemat, lahle-mat daami ja ustarwamat abitaasat ei olegi maailmas! Ma tunnen enda haawamist juba, kui selle peale mõtlen, et lady Willoughbyd wõidak kõigesse sellesse inetusse loosse määsida. Pealegi ei olnud ta sel õhtul sugugi todus. Tema wiibis Richmondis oma sõbranna juures, kuhu ta päewaks wõi paariks kawatjes jääda.“

„Mina ei soowinud proua Runcimaniga sellest pikemalt rääkida, sellepärast wahetasim ma kõneaine ja palusim mõne küsimuse peale wastust, mida tema ka lahteste anda lujas, sest et temagi saladuse lahendamist soojalt soowis.“

„Sellejärele, mis Jenkins tunnistas,“ algasim ma, „oli kell parajaste üksteistkümmend, kui ta leitnant Jatest sir Jamesi toast nägi wälja tulewat?“

„See on ka õige,“ wastas tema. „Jenkinsi kohus oli oma herrale iga õhtu sel ajal õhtujooki sisse wiia. Mina istusin sel ajal oma toas ja lugesin raamatut; siis kuulsin äkitfelt majas kõitjugu lahinaid, jooksin järele waatama, mis olnud, ja kuulsin kõit.“

„Saan aru. Kas oli Jenkins terve õhtu siin majas?“

„Ei. Tema oli enda mõnelt tunnilt wabaks palunud — ujun selleks, et Londonis oma haiget õde waadata.“

„Siis ei wiibinud ta ka õhtusõõgi ajal siin — mis?“

„Ei. Ja sellest polnud wiga, sest sir James sõi üksi ja —“

"Millal tuli Jenkins oma käigult siis jälle tagasi?"
"Selgeste ma seda ei tea, sest et ma, nagu ütlesin, suurema aja dhtust oma toas mööda saatsin. Kuid igatahes sündis see kell 9 ja 10 vahel — Jenkins oli väga korralik ja täpisealine mees."

"Selle mulje sain mina ka," vastas mina. "On ta inglane? Nime järel otjustades peaks ta see olema, aga minu kõrva kuulis mitu korda nagu —"

"Mõistan," nitutas proua Runciman, "ka minule on ta tihti imelik ja saladuslik paistnud, ja peaaegu usun ma, et ta inglane ei ole, vaid wäljamaalane."

"Siis pole ma oma usus mitte etfinud!" jatkas mina.

"Seda usun mina ka, herra advokat. Lady Willoughby ei wõinud Jenkinsi — Jumal teab miks — iial sallida, ja mina olen tihti imestanud, miks sir James, kes seda teadis, Jenkinsi veel oma teenistuses pidas."

See wästus paistis minu arust tähtis olewat.

"Ma ei taha teid kauem enam kinni pidada, proua Runciman," jatkas mina, "ainult üks küsimine veel: Kas oleksite seda teada saanud, kui Jenkinsi äraolekul keegi wõõras Jamesi juures oleks käinud?"

"Muidugi, herra advokat," oli tema kindel wästus.

"Siis wõin ma tõsiselt uskuda, et sir James pärast dhtustööki enam kedagi jutule ei wõtnud?"

"Muidugi. Sel dhtul ei olnud kedagi siin liikumas."

"Sellest on küllalt, proua Runciman. Wähest näitate

meile nüüd seda tuba, kus mõrtsukatöö sündis."
"Meie olime proua Runcimani juhatusel laia kivitrepi jalale jõudnud, mis teigel korral seiswate tubade juure wõis, kui ma äkitselt seisma jäin ja küsisin:

"Kas on lossil peale peafõrjefõrjaga veel teisi ukki?"

"Muidugi on," wastas tema. "Peale peaufse on neid veel kaks."

Ta astus ukse juure, awas selle ja näitas meile taimehoonet, mis juust elutoa kõrval oli ehitatud ja sellest klaasuste läbi lahutatud. Siis jatkas ta:

"Ka siit läbi taimehoone wõib lossi tulla, ja siis on taimehoonel veel teine ukse esimehe korra koridorist."

"Nii siis wõiks wõõras inimene kergeste ilma nägemata siisse saada, kui taimehoone ukse kogemata lahti jäetaks wõi paar ruutu katti tehtaks?"

"See oleks kerge ja minu arust on see ammu kardetaw paistnud. Mina rääkisin selle üle ka Jenkinsiga ja soowitasin tähele panna, et kõik ukjed, mis majasse tulewad, õhseti itka lukus oleksid."

"Ma tänan teid, proua Runciman. Nüüd tahame sir Jamesi töötuba silmitseda."

Meie sammusime treppi mööda üles teisele korrale ja läksime laia koridori mööda edasi, mille lõpul ta ukse awas.

"See on jee tuba, kus sir James ära tapeti," seletas ta. "Kõik on siin nii jäetud, nagu ta sel hirmjal tunnil oli: midagi, mitte paberiraaugugi laua peal, pole liigutatud. Seal tooli peal, mis juust meie wästas seisab, istus herra, kui Jenkins ta tapetult leidis. Nüüd aga, herrad, pean ma teid mõnelt minutit üksi jätma. Teil on herra Cracenthorpi poolt wõlutus kõik näha ja waadata ja ma tahan ainult loota, et mõnesuguse näpunäite leiata. Politsei oli ju üleüldise wäga pealiskaudne ja ei uerinud peaaegu midagi. Kümme minuti pärast olen ma jälle tagasi."

Ta lahkus ja pani ukse oma taga kinni.

"Nüüd, Dick," algas mina siis, "nüüd wiibime meie siin kohal, kus kuritegu tehti, ja sellepärast on tarwis filmad lahti hoida. Sga leidus wõib meid aidata. Pea siis ka sina filmad lahti ja lasse oma uurimise waim tööle hakata."

Kuid näis, nagu poleks siit palju midagi leida.

Tuba oli kaunis ja kalliste piltidega ilustatud; ühel pool seinal seisis kestmise suurusega raamaturiin, teisel seinas kamin, peegel ja kell. Sürge wäip kattis pörandat, keel tuba seisis suur kirjutuslaud kõiksugu tarbeasjadega, peale selle olid ruumis veel mõned laiad toolid. Tagaseinas olid kaks atent raskete eesriietega — need käisid suure trepi poole. Ja see oli kõik.

"See tuba ei awalda mitte juust hirmukambri muljet," tähendas Dick, igalepoole uuritawalt ringi waadates.

"See on dige," wästas mina; "kui tuli kaminas põleks, oleks siin päris mõnus olla. Nüüd peame katsuma enestele mõrtsukatöö sündmust, nagu ta siin käis, ette kujutada, et sellest midagi järele saada. Seal istus sir James laua ees, nagu toa ainsa ukse poole pöördub. Ükski hing ei oleks ilma tema nägemata wõinud siia siisse tulla."

"See on dige," wästas Dick, "olgu siis, et meie taga veel mõni teine ukse oleks."

"Kui sa selle ukse üles leiad, siis on saladus pooleni selge, sest Dr. Ewans tunnistas, et kuul tagasi on lastud ja nimelt ühe wäike inimese poolt, kelle toas wiibimiseft sir Jamesil ei wõinud aimugi olla. Esimene otfus on siis see, et mõrtsukas wäike oli — mees wõi naine — kes siis juba siin peibus oli, kui sir James dhtustöödgi tuli. Kuid ühtegi isikut, kel kõige selle looga tegemist on, meie ei tunne, kes ühtlasi ka wäike oleks, ja sellepärast on mõrtsukas meile siinmaale ka veel tundmata."

"Mis saab aga siis Jenkinsist ja parunist, kelle mõlemate peal kahtlus paistab olewat?"

"Seda pead sa juust wälja uurimagi, Falconer," wästas mina.

"Mina teen kõik, mis wõimalik on," tähendas tema. "Aga et millegist muust rääkida: Yates oleks, kui Jenkins ta dhtul kell 11 leidis, dieti koridori otsas seisma ukse pidanud awama, sest nimelt see wiib taimehoonesse."

"Kust sina seda tead?"

"Sest et filmad lahti hoidsin. Tahad sa palmiisi ja teisi taimi waadata, siis tarwitame ainult mõned sammud teha. Kahtlemata on ukse veel praegugi praotile."

Mina raputasin ainult pead ja tema kõneles edasi:

"Nüüd jätame Yatese mängust wälja; tema awas wäike ukse, ja see on juba waremaltki inimesi hukatusesse wiinud. Dr. Ewans jõudis natuke aega peale 11 siia ja tema tunnistuse järele oli sir James siis juba kaks tundi surnud. Nüüd käisid mõrtsukatöö ajal, umbes kell 9, niihästi Jenkins kui ka parun siin majas, selle juures pole kahtlust; sellepärast oli Jenkinsil, kui ta herrale dhtustöödi wiis, ka juba wäga hästi teada, et sir James juba ammu surnud oli, sest tema käis juba waremalt siin toas."

"Kudas wõid sa seda teada?"

"See ei puutu esiotja asjasse," wästas tema. "Kui ma julle seda ütlesin, naeratsid sa mind wälja. Sina olid igatahes esimene, kes Jenkinsi juures kahtles, ja sul oli sellega õnnelik mõte, ehk ta küll wanaherrat mitte ei tapnud."

"Seda ei ole ma ka iial tõendanud."

"Muidugi, seda ma tean. Ja sellepärast jätame Jenkinsi sel filmapilgul ka mängust wälja. Dõ oli, nagu teame, wäga paha, wiimane ja pime, kui kuritegu tehti, ja sellepärast olid atna eesriided teenijate poolt wististate ka kinni tõmmatud. Nüüd wõid sa aga näha, et atendel siin suurel augud on, kuhu mõni wäike inimene enda wõib ära peita."

"See kõik tõlab dige tõenäoline," wästas mina.

"Noh, hea küll," kõneles tema edasi, "nüüd waata kord maha, mis sa pörandal näed?"

"Pori plekka, mis wististate mudastest jaabastest on tulnud."

"Hea küll, aga edasi. Mis näed sa siin eesriiete külles?"

Ta tähendas eesriide woldi peale, kus iseäralik plekk oli, mis ristid riidest läbi jookkis.

"Need on werise kae sõrme jäljed," kõneles Falconer edasi, "ja nad on umbes neli jalga pörandast kõrgemal. Siis wõid siin veel näha, kudas poriplekid siin ristamisi laua juure jooksewad ja ukse poole minnes juba wähemaks ja wähemaks jääwad, sest et pori saabaste küllest juba oli ära kulunud."

"See kõik näib dige olewat, aga mis sa sellest järelebad?"

"Ma järeldan, et Dr. Ewansil digus oli: mõrtsukas oli wäike mees. Ma ütlen „mees," sest need hiiglasuured saapajäljed ei wõi mitte mõne naiserahwa jalajäljed olla."

Minul käis iseäralik mõte peast läbi.

"Mõõdamme jäljed ära," ütlesin mina, "ehk see küll juba alguseft jaadit politsei asi oleks olnud."

Italia jädamas kowadeõhtul.

„Politseinikudel oli Zatese kinniwõtmisega kerge mäng,“ wastas Dick, „ja sellepärast ei mõtelnud nad millegi muu peale. Need saapajäljed tõendawad Zatese ilmüütuist.“

Meie langejime põlwili maha ja joonistastime pliitistiga paberile wõimalikult täpisealt leitud saapajäljed.

„Äi läheb nüüd huwitawaks,“ ütlesin ma wiimaks, jälle püsti tõustes. „Mõrjutas läts, teadagi, uksest wälja ja sealt alla taimehoonesse, kust laudu ta lõksist lahkus. Minult taimehoone laudu oli põgenemine wõimalik, kuid misjulgust oja etendasid sellejuures Jenkins ja parun?“

„Mitte nii tormilikult!“ arwas Dick; „meie ei ole oma uurimisega veel lõpul; ma puhlan weidi ja mõtlen järele.“

Ta istus tugitooli peale, kuna mina kirjutuslaua ette tapetu toolile istusin ja paberite kestelt teda kirja otstima hakkasin, mis sir James parajaste kirjutas, kui teda surmaw kuul tabas. Wiimaks leidsin ma ta üsna teiste kirjade alt. Kiri kandis surmapäewa kuupäewa ja oli nii siirwitas, et ma ärewalt hüüdsin:

„Sumala eest, Dick, nüüd on saladuse wõti mul käes!“ Dick kargas püsti.

„Mis ja leidsid? Loe kiri mulle ette!“

Minna täitsin tema soowi kohe. Kiri oli järgmine:

„Austatud herra!

Wõin loid weel kinnitada, mis Teile täna juba suudnal ütlesin. Mina ei astu ühelgi tingimisel wägivaldsele ja revolutsioonilisele teele, luhu Teil tahate minna. Tahate teie tanget, aga rahuliku p r o p a g a n d a t teha, siis olen walmis Teil sellejuures juurema

rahajummaga toetama. Mõte wägivalda peale on mulle aga eemaldutan, ja kõigi Teil ähwarduste peale waatamata, et mulle kätte makjate, pean ma Teile kõige otsustawamalt ei ütleva —“

„Sellega lõpeb kiri, mille siju minu arwates kõil teised tahtlused kõrwaldab,“ jatkasin mina.

„Hm,“ arwas Falkoner, „see näib nii olewat ja selle wigurivända wenelase jäljed on selged. Minult ei saa ma aru, mis tarwis mõrjutatöö ette wõeti, sest et wanaherra raha ju ometi anda ei tahtnud.“

Jälle lendas mu peast uus mõte läbi.

„Kas ja jellest aru ei saa?“ küsisin ma.

„Ei, kui see wast ainult kättemaksmise pärast ei sündinud,“ wastas tema.

„Sel poleks mõtet olnud,“ wastasin mina. „Just sellepärast, et ta raha revolutsiooni jaoks anda ei tahtnud, walijid kurjategijad kõige otsema ja lühema tee soowitud raha siiski weel saada. Falkoner, sa näed ära unustawat, et sir James lese järele jättis, kelle ta testamendis pärijaks oli määranud.“

„Büha taewas!“ hüüdis Falkoner, „see on dige ja ime ainult, et ma ise selle peale ei tulnud. Peatsin Salomone saartele jälle tagasi minema ja seal metslastelt õppima. See on ju selge kui wesi! Tema lest on ju wenelane ja selle õde on paruniproua ja parun on — wõtaks tont! Nüüd ei imesta ma mitte enam, et lady Willoughby hirmul on. Nad püüawad temalt wiimast kopikat wälja pigistada!“

„Saa — see kui wõimalik on!“ wastasin mina niijuguse rõhuga, et Falkoner üles waatas.

Karla Ruitik,
Wanamõisa w. 19. mail
1915. Austria wangi lang.

Peeter Unger,
Alakrest.
Tegewas sõjaväes.

Eduard Kruswal,
Kolga-Rõnnust.
Saawatud.

Johannes Loming,
Aniaalt.
Teadmata kadunud.

Tomas Kain,
Kolga-Rõnnust.
Tegewas sõjaväes.

Karl Urm,
Sellenurmest.
Satsamaal wangiis.

Richard Rabbin,
Isakust.
Tegewas sõjaväes.

Aleksander Kurk,
Naspere w.
Satsamaal sõjavangis.

Artur Ohjel,
wabat. Saratowist.
Tegewas sõjaväes.

"Na," arwas ta, "fina tahad ka tema kaitsejaks hakata?"
"Muidugi, niipalju kui mul tial jõudu on, kõik panen
liituma."

Falkoner naeratas.

"Paha mõte see ei ole, Charles," ütles ta, "sest lady
Willoughby on ilus leff."

Kuid enne kui ma selle sündmata tähenduse peale koha-
felt wastata sain, läks üks lahti ja proua Runciman
astus jälle tuppa.

"Ma loodan," algas ta, "et herrad wahpeal mõrtsujata
jäljed on üles leidnud?"

"Mitu koguini," wastasin mina; "Teie tähendažite
enne, et see tuba mõrtsujatöö õõst jaadik puutumata on?"

"Jah, nõnda see on."

"Mii et ifegi pbrandat ei pühitud?"

"Ei, ka seda mitte."

"Wahest waadati siin laual seiswad paberid läbi?"

"Mii palju kui mina tean, mitte. Olgu siis, et wast
politsei —"

"Wõttis politsei teie teades jelles toas põhjaliku läbi-
otsimise ette?"

"Läbiotsimiseft ei wõi üleüldse juttu olla. Nad nuusutasid
natuke laua kallal, kuid näisid õnnelikud olevat, et kurja-
tegija juba käes oli ja wiisid waese Jatese wõidurõõmsalt
kaasa. Terawmeeljust ja kawalust näis neil seda wahem
olewat."

"See näib juba õige olevat," wastasin mina naerdes.
"Aga wabandage: weel üks küsimus: kas seisid mõni õige
wäike kajuaga mees herra Jamese teenistuses?"

"Ei, herra adwokat, mitte. Tema ei sallinud wäikeid
isikuid — miks, seda ma muidugi ei tea."

"Arusaadaw. Kes on endistest teenijatest weel praegu
lady Willoughby teenistuses?"

"Minult weel keetja, toatüdruk ja mina. Siis weel
kutjar ja hobusteppois. Edasi aednik, kes aia ja taimehoone

peab korras hoidma."

"Taimehoone näib siin õige ilus olevat, proua Runci-
man," ütlesin mina. "Soowiksin ka sinna sisse waadata."

"Õige nii lahke, herra adwokat," wastas tema, "kui
siin walmis olete, tulge mulle järele."

"Meie oleme siin walmis," ütlesin mina ja meie läkime
tale koridori järele, kus ma üht praokile seiswat uft mär-
tasin, mille laudu ma taimehoone seiswate palmide ja teiste
taimede peale wõisin pilgu heita.

"Sir James armastas waga lillesti," seletas proua
Runciman, uft täielikult awades, "ja lastis selle ukse alles
hiljuti teha, et iga filmapilk oma taimele keskel suitsetada,
kui selleks lusti oli."

"Tore mõte," wastasin mina; "pealegi, kus seisab siis
lady Willoughby tuba?"

"Koridori teises otsas."

"Mii et, kui keegi sealt tuleb, terwest koridorist peab
läbi käima, kui sir Jamese tuppa tahab jõuda?"

"Jah, herra adwokat, teist teed ei ole."

"Ma tänan teid, proua Runciman, nüüd saan täieste
selge pilbi; ja nüüd tahaksin weel alla taimehoonesse minna."

"Meie sammusime wadset teetreppti mööda alla ja
seisime peagi troopika metsas. Edespoolst, siin pidi tore
olema head sigarit suitsetades mõni tund mööda saata.

Kuid widewil oli juba kätte jõudnud ja meie pidime
ruttama, kui oma uurimistega soowijime lõpule jõuda.
Mina leidisin aga koha oma soowi sibi üles — ukse, mis
rõdu peale wiis, kust laiad marmoristmed rohuplatšile
wiisid. Rohuplatši taga seisis aga suur tiit.

"Siin peab juwel täieste ilus olema," pöörasin ma
proua Runcimani poole, "ja see tiit seal taga on ju pea-
aegu järwe suurune."

"Jah, juwel on siin imeilus," kinnitas proua Runciman.
"On siin sees ka talu?" küsis Falkoner äkitfelt.

(Järgneb.)

Friedrich Paulmann,
w. alamohw. Tallinnast.
Tegewas sõjaväes.

Konrad Truumann,
Tallinnast.
Tegewas sõjaväes.

August Tintus,
Autojuhina sõja algusest
sõjaväljal.

Johannes Wilu,
Rebrast.
Tegewas sõjaväes

Josef Molot,
Samara kub.
Tegewas sõjaväes.

Hendrich Krahv,
Sõja algusest sõjaväljal
kütispolgus.

Eduard Käppa,
Sellenurmest.
Sõjaväe koolis.

L. Wapper,
Iipnit Muftweest.
Põrutatud. Sõjaväljal.

K. Karf,
Abernast. Insenerina
tegewas sõjaväes.

Johannes Grünberg,
Iipnit, Lihula w.
Kotim aumärki.

Kunstnik Laipman.

Meie populaarsemal kunstnikul Hans Laipmanil oli tänavu kevade paar tähtsat päeva. Esiteks astus ta 23. aprillil üle läve viieksümne aasta sisse ja, teiseks, kui ta sinna oli jõudnud, tõstis Eesti Kunstifelts ta oma aulilme troonile.

Kunstnik H. Laipman on Wigalast pärit (sealt, kus Eesti maal üteldakse laiaajelgadega ja tugewate kehadega inimeste kodumaa olevat) ja ta on üks nendest, kes ise ennast oma jõuga on mehels teinud. Kogu ta elu on kangeste turistiline — ilka ühest maast teise. Ta reisirud ulatafid wahest ka Wanaast-Euroopast, kes praegu tähtsõbe pöeb, isegi välja. Ei ole Lääne-Europas kuigi palju tähtsamaid linnu järel, kus Laipman ei oleks lihemat ehk pikemat aega peatanud. Iseenesest mõista, et ta sugugi pehmes tollas ei jõitnud, ega esimise klassi wõdrastemajades ei peatanud. Selleks puudus Wigala mehel raha. Tuli wahest heinalüümis koornutada, oma enese ihuga märgi riideid kuitwatada ja oma jalad olid alati ratsahobusteks ja reisirutõllaks.

See liikuw ja mitmekesine elu on Laipmani kunstitööde peale tuntawalt mõju awaldanud. Kas see rändaw elu ta kunstiaandele kajuts wõi kahjuts on olnud, ei ole selle meeldetuletuse kirjatuiki asi seletada, kuid ta töösi silmitsedes kerkib ta kuju filmade ette. Seal on töösi kodumaa kohtadest; seal kõrwal jälle tulepurstaw mägi ja selle kõrwal beduini pea. Ühesugust tähelepanemist on Laipman neile kirkidele kinkinud. Ka Eestiis teatud lugupidamist wõitnud: „Kaugelt näen ma kodu kaswamas“ on rändaja.

Laipman on oma maailmises, oma joontes järsk, wõiks ütelda jõhker. Ta tõmbab kas wõi sõe wõi wärwipulga pooleks, kui aga head joont selle läbi tabada. Piltene nikerdamine, sääskede sõelumine wärwide alal ei suuda ta hinge rahuldada. Ta ei läbe tolmust teri ülles otstida, nagu Lühka-Kriinu — ei, see on tale wist liiga tiititu. Ta lööb elust jooned välja, mis tublidust, hakkajat olekut ja jõudu

awaldawad. Kuigi ta wahest südamlitüks muutub, siis mitte nii nagu õnnetu armastaja, kes seda ei tea kuidas peale hakata ja kes südamest ihkats, et kogu ilm temaga ta walu taasa tunneks. Ei, Laipman on südamlit, aga ta naerab ja wõtab käega su ümber kinni ja hüüab: Pole wiga — kõik lähleb weel hästi!

Ühte tahaksin aga siin meelde tuletada: Laipman ei ole suutnud mitte nii sügawale tungida, ei suutnud ka mitte nii jõurikkaks tõusta, kui seda temast oleks wõinud loota. Sa näed — leidub kohti, kus inimene on tahtnud, kus ta ka wõimist on awaldanud, aga ometi ei ole see tahtmine ega wõimise awaldamine kaua kestaw. Olets tahtnud näha, et tema oleks suurend lõuendid täis maalinud ja alguses awaldatud jõud, uhkus ja mehifus selle juures ka lõpuni kestnud.

Kust see tuleb?

Wististe jellest, et Laipman kunstitööde sünnituse pealt kunstnikkude loomise peale üle on läinud. Wõib ehk neid põhjusti, mis teda sundisid seda tegema, ka mõistagi, kuid wäljimiselt waataja seisukohtast — suuda see asjaolu allpool nimetatud nähtuse üle kahetsuse awaldamist tagandada.

Kui meie oma rahwa wähesust, esimisi sammusi kultura-alal, filmas pidades, Laipmani töösi waatleme, siis peame ilkagi tunnistama, et see mehine kuju, kes wiiekümnest aastast hoolimata paljudest noortest ilkagi nooremaks jääb, meile omast kohast tenaks iluks ja ehteks on. Ta noorust filmas pidades wõime uskuda ja loota, et need wiiekümnest aastat selle mehe loomewõimu weel ei suuda nõrgestada, waid see werstapost äritab teda, sunnib töösielt mõtlema ja weel suurema sübidusega tööle asuma.

Lõpuks olgu ka weel seda meelde tuletatud, et Laipman mitte nende kunstnikkude liigist ei ole, kes pikkade juustega ja lähiteste pikkstega endid tahawad kunstnikuks tunnustada, sealjuures endid rahwast täitfa eraldades. Ei — Laipman on oma kohast ka seltskonnategelasena nähtawal kohal.

Head edu!

Wõhit.

Inglise väed jõuavad Salonikisse.

Lahing.

Lahing soomus-automobilidega, lahing suurtükkidega batareides, õhulaewadega selges taewas, leinalauludega tuleraudadest.

Ma wankusin jooksukraawides ja kuulasin kuulide nuttu. Ma laadisin püssi uueste ja mõtlesin omaksete peale.

Ma läksin lahinguwäljale ja läksin surnute hulka. Ma liikusin surnute seas kui oleksin ise surm.

Aga ma leidsin ühe surnukeha krampides püssikuulidest. Ma leidsin walge tuikese ja — nutsin.

Richard Charles.

Metsaherra tütar.

(Jutustus fantslaste Baltimaale tungimisest).
Jutustanud Salkagu.

(Järg ja lõpp).

Oli hiline kessume õhtu. Pääsufesed lendasid mapinnani ja õht muutus raskes. Rasked pilwed rippusid metsa kohas ja igal filmapilgul wõis sadu oodata.

Wahesti oli õues woihne, aga lühikest aega. Seal haaras tugew tuulehoog puudest kinni, raputas neid tugewaste, tõstis siis maast tolmu üles ja kandis metsa poole.

Õsgei nagu oleks õuest hädaline wingumine ja hulumine kostnud. Eks olnud kogu loodus nüüd surijate õigamisega läbimürgitatud.

Salkasti wihma sadama.

Esmalt tuli seda hiihikelaupa. Warsti aga waihis tuul, metsa kohin jäi järele, ja nüüd sadas sahinal ühtesoodu jämedat wihma.

Pimedaks läks.

Oli pooleöö aeg.

Äkitselt kuulbusid sammud ja hääled metsaherra õues. Wana Laadung oli juba magamas. Marie läks, äratas isa üles, tähendades, et inimesed on õue tulnud.

„Kes need wõiwad olla,“ arwas wanamees. „Muidugi wist põgenejad. Nad ei julenud suurt teed mööda edasi minna ja tuliwad meile. Aga kauaks meie siis neile saame peawarju anda.“

Müristati ufke taga ja nõuti fislafsmift.

Ei need olnud kohalikud elanikud. Nad kõnelesid Salka keeles.

Rangestaw hirm täitis isa ja tütarit.

Need on waenlased.

Ruttu ajas Laadung enese riidesse. Oli ta wiimne aeg, sest ufke taga läks müristamine ägedaks.

Marie tegi ufke lahti.

Mitu meest tulid tupp. Nende riided olid märjad, nende saapad mudased.

Teiste hulgast astus üks wälja, põlewa lambi juure.

„Marie, kas ja mind ei tunne?“

See oli Feldt.

Noor naisterahwas jäi kangeks. See oli see mees, keda ta kord usaldanud, kes teda suutis omale wõita. Ta oli nüüd Salka ohwitseri riides, istus laua äärde ja waatas naeratades noore naisterahwa poole.

„Noh, ma arwasin, et ja minule weidi lahkemalt wastu tuled,“ kõneles ta edasi. „Aga oled wist mind unustanud. Aga sellest pole wiga — nüüd ei ole armastuse-juttude westmiseks aeg. Aga süüa juua pead meile andma, sest meie oleme nälgas.“

Marie waatas aineti seda meest ja ta tundis äkitselt südames, et ta teda kõigest hingest põlgab.

„Noh, ära nii imestades waata, ja ju wist oled kuulnud, et praegu sõda on. Wõi on sul himu mind suudelda. Selleks annan ma heameelega luba.“

See nali tegi talle eneselegi head meelt.

Seal astus wana Laadung nooremehe ette.

„Serra Feldt . . .“

„Mitte nii. Mina olen Salka keisriwäe leitnant?“

„Ma ei tea seda,“ wastas wanamees. „Aga mida tahate teie minu majast? Siin ei ole neid, kes teie wastu sõdiwad.“

„Ah, ja mõtled neid neetud wenelasi. Sina oled nüüd Salka alam.“

„Seda ei ole mulle keegi weel ütelnud.“

„Mina ütlen,“ hüüdis Feldt äritatult. „Ja kas sellest ei ole küll?“

„Ei,“ lausus wanamees kangekaelselt. „Teid tunnen ma kui weeloodijat, kes siin ennemalt ametis oli. Rudas teie Salka sõjawäe leitnandiks jaite, sellest ei saa ma aru.“

„Mis ja sellega tahad ütelda?“

„Mitte midagi. Teie pidite siis ju ennemalki seda olema ja weeloodimine ei wõinud siin teie amet olla. Kui teie siin salakuulajana tegewuses olite, siis ei ole see mitte mehe au kohane.“

Leitnant Feldt kargas üles ja surus peoga mõdgapaad. Nii julges see mees ütelda.

„Sina julged. Sa tead — minu käes on su elu.“

„See on wana wilets elu.“

Leitnant Feldt kogus ennast.

„Õigu. Ma ütlen, mispäraast ma siia tuln. Ma tean, et siit metsadest ja rabast seljandil Raanküla alla wälja wiis. Seal on praegu wenelaste wäerind. Mina tean seda seljandikku, aga pimedal sajusel õöl ei osta ma minna. Sina, Marie, tule wii meid seda seljandikku mööda. Seal ei tea meid keegi oodata ja meie tahame wenelastele weidi nalja teha. Esmalt anna meile süüa ja too wiina. Ma tean, et teil mõni pudel tagawarats on.“

Marie seisis eemal ja wiha ja põlgdus lõi ta südamesse nagu suur laine, mis lõi enese alla matab. Ah, niisugune oli tema ja selle mehe kokkusaamine. Önn et laps magab. Peaks ta mitte seda nägema ja teda oma kihwtise hinge-

õhuga mürgitama. Ah, salakuulajana, teejuhina tahab ta teda tarvitada.

Ei, ta ei lähe. Surmaku või piinaku nad teda meeletult!

Oh, kui hea meelega maksaks ta sellele inimesele kõike seda kätte oma põlgduse mõõdu järele.

Oleks see tal kudagi võimalik.

Wana Laadung astus uueste Feldi ette.

„Teie, herra, nõuate meeletut asja. Kudas võib minu tütar tulla teile teed näitama.“

„Kudas? Ja miks ta ei või tulla? See on ta kohus meie vägedele head teha ja neid toetada. Pealegi — mina käsin seda ja seal ei ole midagi.“

„Aga mina teelan.“

„Kudas ja seda julged? Sina? Tead, ma võin sind siin-jamas maha lüüa,“ hüüdis Feldt vihahajelt. „Ja sul on seda waja.“

„Seda ma ei luba. Tee mis tahad. Minu tütar ei või mitte teile teejuhiks tulla. Ma ei luba. See oleks ta kohus, et ta Wene vägedele teie siinolekust teada annaks.“

Feldt ei saanud wiha pärast esmalt sõna juust. Wiimats pööras ta soldatite poole ja kirjendas:

„Wiige ta õue ja laste maha. Koho! Nüüd!“

Soldatid ruttasid kästu täitma.

„Halasta!“ kirjendas Marie. „Halasta — mina täidan, mis nõuad. Ma wiin teid mõõda seljandikku. Halasta!“

„Õigu. Wana tutwuse pärast kingin ma tale elu. Pange ta sinna kambri ja keerake uks lukku. Ma wõtan wõtme oma kätte ja enne ta wälja ei pääse, kui ma tagasi tulen.“

Wana Laadung pandi kambri kinni ja Feldt pistis wõtme tasku.

„Nii — sina oled mõistlik, aga su isa on hoopis meeletu,“ tähendas Feldt. „Tov midagi süüa, otsti wiina või õlut, ja siis läheme teele. Aega on meil wähe!“

Marie pani toiduse lauale. Nälgas sõjameestel oli hea isu.

„Kus wiin on?“

„Keldris.“

„Ära ja Jumala pärast ära põgene,“ ütles Feldt. „Ära rumalusi tee. Tee, et su isa meie kätte jääb. Kui sa tagasi ei tule, siis ei läi ta käsi mitte hästi. Pea seda meeles!“

Marie läks keldrist wiina tooma.

Kuid ennemalt otstis ta omale tuletikud ja wõtmed.

„Tule aga ruttu tagasi!“ hüüdis Feldt lustiliselt.

Waststi olid klaasid laual wiinaga täidetud.

„On hea kui inimesel tuttawad ees on,“ kõneles Feldt.

„O, sellest on meil siin palju kasu. Mis sa teeksid, kui midagi ei tea, loht sulle wõeras on. Ja need paganad kohalikud elanikud, neid ei või usaldada. Noh, nad saawad kahetseda.“

Marie fundis neid jooma.

Saksalased ei suutnud sellele vastu panna. Sõegi käega haaras Feldt noore naisterahwa ümbert kinni ja püüdis teda suudleda.

„Sa ju mind ootasid. Ma saan aru. Sa mind nüüd joodad. Ma joon. Ra teie wõite juua,“ ütles ta teistele.

Nad jõiwad weel — weel ja — langesid üksteise järele toolide peale, laua alla nagu surnud.

Marie näol hülgas rõdem, heameel. Seda sünnitas tundmus, et ta oli sellele inimesele suutnud kätte makssta, kätte makssta kuhjaga selle walu eest, mis ta oli temale walmistanud.

Ta wõttis Feldti taskust wõtme ja laskis isa wangist wabaks.

„Nad magawad?“

„Wõib olla.“

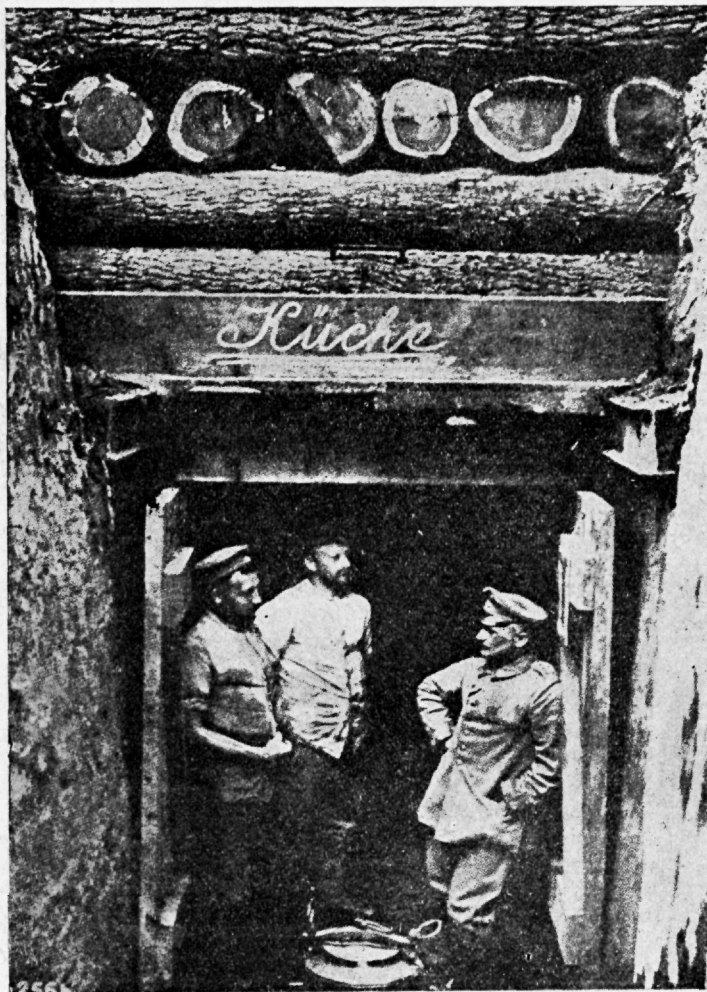
„Aga kudas see nii on. Wõi on nad surnud?“

„Wõib ka olla.“

„Ütle, mis sa tegid?“

„Ma panin wiinasse, mis nende andsin, seda kihwti, mis ja rebastepillidesse paned.“

„Sa tapsid nad ära,“ hüüdis wanamees, tütrele otja waadates.

Sõjameeste ajutine kōõk lahingulini läheduses.

„Ma tasufin tale kätte. Nemad need on, kes neid tuhandeid kodust wälja ajawad ja kes külad põlema panewad.“

„Ja mis sa nüüd teed?“

„Nüüd ratsutan ma mõõda seljandikku Wene wäe juure ja räägin seal kōik ära.“

„Kust sa hobuse saad?“

„Oues on tolm hobust kinni. Jumalaga, isa. Mine ja kodust ära. Mine ära. Wõib olla, et teised tulewad järele, wõib olla, ehk ärkawad. Nad ei pea find mitte kätte saama. Mine metsawahi majasse, ja wii mu laps ühes, sealte leian ma teid.“

Marie läks wälja ja pea kuulbus mudasel teel hobusekapjade plagin, mis joo seljandiku poole kaugenes.

Liitöö operaamat.

325 selgitawa pilbiga. Hind lihtkõites 3 rbl., kõwas kōites 3 rbl. 50 kop. Üleilma kuulsa aedniku J. Böttneri liitöö raamatute järele Läänemere maadel ja Wenemaa kaugemates kubermangudes asuwate eestlaste jaoks tõlku seatud.

Üleilmse on Liitööoperaamat 3 esimest auhinda saanud (tats kuld auraha ja ühe suure hõbeda). Sgale aiapidajale ja põllumehel tarwilik käsiraamat.

Prantsuse väerinnal. Bett lastekraawidesse wiimas.

Wäitfjes linnas.

Sundgreni jutuke.

Wanufe pärast teenistusest lahkunud ametnik Lundberg jäi äkki suures inestuses seisma ja wahtis kaugenewale ilusale noorelepaarile järele, kes kiirete sammudega linnaparki pööras. Ta kiigutas aeglaselt taktis keppi, wilistas tasakesi ja hakkas siis raskelt edasi liikuma.

„Küll on ime?“ iimises ta endamisi, „nad ei lähe kae alt kinni? No jah, muidugi! Oli minu arwates ju ennemaltki nii, et see palaw armastus festew ei wõi olla. Elulustilist arsti meelitas suur kaasawara, ja kõik see suur armastus, mida see paarite ei warjanud, oli tema poolt lihtsalt kommetimäng. Rahju sellest ilust ei niisi!“

Neid osawõtlikka mõlgutusi katkestas kottutrehwamine kapten Kruusega.

Peale harilikka kõnekäänusi terwise, ilmade ja sõja üle küsis Lundberg äkki:

„Kas doktor Lind oma prouaga sulle wastu ei tulnud?“

„Jah, hulga aega jalgutasin nende järele.“

„Ja ja ei märkanud midagi?“

„O jah, ütlemata ilus kewadestüim ja tore kübar mahlatannistestega!“

„Aga seda ja tähele ei pannud, et nad kae alt kinni ei hoidnud?“

„Muidugi nägin! Tõsi, see on natuke weider, ennemalt lihtsusi nad alati nii drnalt üksteise wastu, et terwe linn nende üle naeris. Otskui neil ilka weel mesinädalad oleks, kuigi üle poolaasta juba abielus on.“

„Ja, ja!“

„Kas nende wahel wäitfjest pahandust ette ei ole tulnud?“

„Ei tea arwata — mõlemad näitafid hästi lõbusad olewat.“

„Kometimäng, ei muud midagi kui kommetimäng. Resti ei hakka ju maailmale oma hingepiinas näitama. Aga kas ma ei ütelnud juba ammu — arst ilma abitarwitajateta ja rikas pruut?“

„Seda küll, aga pruut armastas ju teda! Arstile enesele oli ju abielu — talulit äri, nüüd on aga näokate langenud. Waene noor naisterahwas!“

„Jah, nii see lugu ilmas ilka on. See naisterahwas oli tõeste paremat saatust wäärt . . . Niisugune lahke, meeldiw neiu!“

„Jah, meie ei wõi sinna midagi parata. Nägemiseni!“

Edunalaual ei suutnud kapten niisugust tähtsat juhtumist muidugi mitte oma teada pidada, waid jutustas loo naisele ära, omalt poolt warwi juure lisades.

Kapteni proua, elaw naisterahwas, läi omal käega wastu otsaesist ja hüüdis:

„No jah, see ep see oli! Täna terwe päewa murran pead ja mõtlen, mis asi see minu meelest emeldunat linnaparkis nii imelik selle paari juures oli. Aga otsa peale ei juhtunud. No jah, meie kõik olime ju nii harjunud neid alati kae alt kinni nägema. Otsse häbi oli juba waadata, kuidas nad ühtlugu nagu tuitesed kudrutafid. Tähendab, suur lahkiminek?“

Tõsi näoga lükkas kapten taldreku eemale.

„Nähtawaste! Kuid ma palun sind, ära ja seda edasi räägi! Ma ei taha sugugi tühjade juttude tegijatele ainet anda. Minu põhjusemõte on — teiste asjadesse mitte segada.“

„Muidugi, muidugi!“ wastas naine elawalt, „ka minu loomuses ei ole teiste asjadesse nina pista.“

Kuid pealelõunat, lohwilaul, sai noorepaari lahkiminek fiiski kõneaineks. Kapteniproua juure olid ju kufjutud

ainult kuus kõigelahemat sõbrannat, kes kõik tummad olid nagu hauad, kuid salamahti fiiski ütlemata hea meelega niisugustest huwitawatest asjadest wadistasid, nagu see arsti ja tema abikaasa waheline lugu.

Kasapidaja proua awaldas arwamist, et kõigerohkem ilka wiist arst selles õnnetus abielus süüdlane on; sest ennemalt elanud ta lõbusat poisimehe elu, ja nüüd, kus abielu arwatawaste juba ära tülitunud, hakkawat ta wanu sõpru jälle taga otsima. Senised wõlad oli ta arwatawaste naise kaasawarast ära tasunud ja nüüd wõib ju jälle õnnetu, petetud naise rahadega restoranides lulli liiia. Sihutesed on need mehed!

Kapteniproua arwas selle wastu, et süü rohkem naise pool seisab: olnud ta ju liiga edew, armastanud meeldida ja läinud arstile ainult sellepärast, et endine kawaler, ilus ohwitser, ta maha jätnud; lihtsalt südametäiega läinud mehele. Ja waat, misugune lõpp. Standaal, lahutus!

Ja see oli kindel lõpuotsus — arstipaar lasew ennast lahutada.

Ohtul, kontsertsaalis, kuhu wäitfje linna jõukamad kodanikud kogunud, wiibis õnnetu paari peal hull uudishimulikk, parastajaid, osawõtlikka ja rahuldatud pillusi. Millega see ometi lõpeb?

* * *

Wahapeal aga tuli enne illemaltähendatud õnnetut ja lutustäiku Dr. Lindi korteris niisugune wäite wahetuhtumine ette. Arst seisib alna all ja tõmbas kindaid kätte. Tema proua, kewadestüimis seisib, suure peegli ees ja tõstis käed illesse, et kübarat nõelaga pähe kinnitada, ja karjatas äkki. Arst waatas ehmatades tema poole.

„Alfred!“

„Mis on, kallim?“

„Sinu kuub määril! Waata, minu ilus walge warukas on päris rikitud. Sa ära wõta mul enam kae alt kinni, — ja noor proua hakkas usinalt plekkifi waruka pealt oma wäitfje siidi-tasturätikuga nühtima.“

Naeratades silmitfjes arst oma naisufest; oli nii naljakas teda nii imetõsifelt nühtimas näha. Siis astus ta lähemale, wõttis naisufese kaela ümber kinni ja wajutas pifa muju ta paisuwatele huultele. Sellepeale lätfid nad mõlemad linnaparki jalutama — oma õnnetufes.

Sellest päewast saadil on hull, hull päiwi mööda läinud ja nad on tänapäewani weel . . . lahutamata! — or.

Meie Matsi järgmine (94.) sõjanummer ilmub 4. juunil.

Enne ja nüüd.

Kui enne hüüdsid: „Woorimees!“
siis uulits woorimeestest lees,
kes tahtsid pisut teenida
ja ostafid sind meelita.
Nüüd warsti ainult woorimeest
weel leiad muuseumist eest,
kus puhkab piiritute sees
ta pudelis seal, mänu mees . . .

*

Kui enne neiu wälja läks,
siis waap tal näol oli patš,
mis lõhnas nagu lilleõis.
Kõik uulits oli haifu täis! . . .
Kuid nüüd ei enam puudrit saa,
peab saiajahu aitama,
mis aga niiske ja nii hall . . .
Roh, sõjaajal, aitab küll . . .
Kiwilombi Ints.

Imede maa.

Nüüd sama alles hilju aial,
käst anti wälja Riamaal,
et loomad ules loetaks,
mis Riamaal kõik asumas.
Kui palju on kaelkirjaid,
jõehobuseid, nokkelajaid?
Kui palju eeslid, lamelid,
ja põhjapõtru, viisonid?
Kui palju jäekarusid?
Kui palju rotta, rebaseid?
Kui palju hülgeid järwehes,
ja jaanalinde metsades?
Kas hulkumas ka mõni lehm?
Kas sigadest on maa nii lehw?
Kas kane, ane, partisi
ka on wõi mitte sugugi?
Kas walastalu piitaks ka? —
Oh, küll on see imemaa! . . .

*

Ei kõwasuhkurt enam saa,
wõid käia läbi Wenemaa.
Nüüd wenelane teed nii joob:
ta weidi peenet suhkurt toob
ja ninaõõrme riputab,
mis magusalt seal kipitab.
Kuid, kes ei jalli „kuntsi“,
need tarwitawad ponksisi.
Neil rahatotid põewad,
kõik hambad ära kaowad . . .

Dr. Mina.

Rudas ma isa palitut panti wiisin.

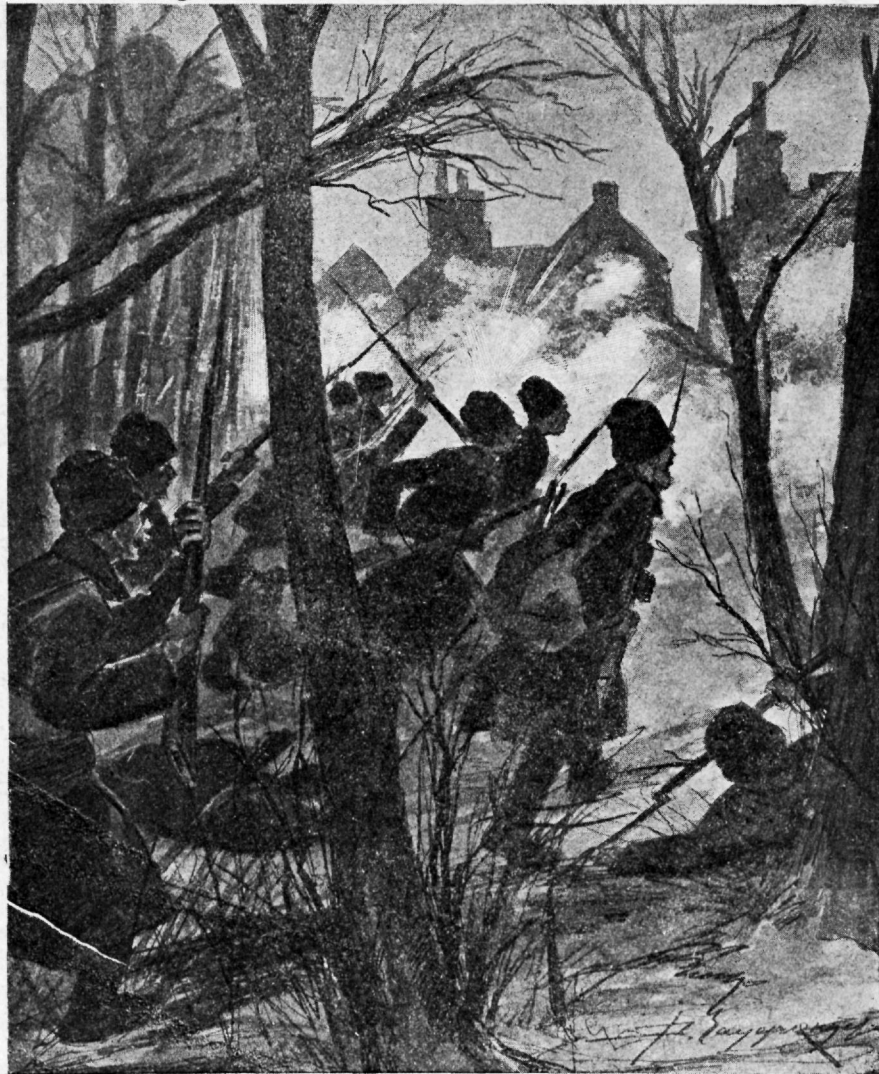
G. Saglundi jutustus.

Kord ütles isa mulle:
„Kuule, mu sõber, sa pead minema minu palitut panti
panema.“

Rohmetult ja häbelikult waatasin ma tema otja. Mi-
nus tõusid hirmsad kahtlused. Kas tõeste isa? . . . Rahewa-
hel waatasin ma ja küffin endalt, kas ta ei naljata.

Isa oli elukutse poolest naljakirjanik, ja oli aeg, kus
terwe perekond tema terawmõttelistest naljatilkadest elas, sest
et naljalehed neid temalt ostsid. Sellest on arusaadaw, et
minu küsimine mitte põhjendamata polnud.

Kuid wiimasel ajal oli isal tema teraw naljanne kaduma
hakanud. Rudas ta ka oma peaja ju ei pingutanud, päri-
felt head nalja ta enam wälja ei saanud; meie kõik märka-
sime seda, kui ta meile oma kirjatõid ette luges, kuid wi-

Dõfine pealetungimine Bukowinas.

jaluse pärast naeratamise tema naljatilkadele. Kuigi nendes
nalja hoopis wähe oli. Kuid olid ka teised tundemärgid, et
isa nalja-and kustumas. Igapäew tõi posteljon ärakõllemise
kirjasi toimetustelt. Wiimase kahe nädala jooksul saadeti
tagasi wähemalt 18 naljajuttu, 37 laulu ja 427 naljatilka.

Ka natuke aega enne seda kui isa oma paljutähenda-
wad sõnad ütles: „Kuule, sõber, sa pead minema minu pa-
litut panti panema.“ — oli jällegi posteljon hommikuse posti
toonud. Nende seas oli palju rasteid kirjasi harilikku lausega:
„Meie kahekseme wäga, et Teie saadetust mahutada ei wõi-
nud.“

Seisuford muutus wäljakannatamataks. Wanamees to-
rises, näitas tõsist nägu, meie, poisid, aga — peale minu oli
weel ka — himustamise taskuraha. Lõwets minu liitu-
waks waranduseks olid kõigest kimmie ööri*).

Sigarid olid isal kõik otjas, aga suitsetama pidi ta
kingimata — see aitas teda töö juures, suitsetamine wärs-
kendas teda ja pahandas ema. Ema ei annud mitte üht
öörigi oma rahast hoolikalt pestud ja targeldatud afnatar-
dinate nõgistamiseks.

*) Sõr on umbes pooltopitat 100 ööri — 1 kroon.

Lõendus.

Herra (kosjamoorige): „Kordan teile veel kord, et mul tödarmastajat ja wäsimatat pruuti on waja.“

Kosjamoorige: „Niisugune see just ongi, keda ma soovitan. Nelipühis saab juba kuus aastat, kus ta peaaegu igapäew käib minu käest küsimas, kas ma temale peigmeest ei ole leidnud.“

Nii siis oli waja palitult pandimajasse wiia ja minu osats langes seda teha.

See wõttis palitu kapist, woltis korralikult kottu, sidus paki ja andis minu kätte, juure lisades:

„Mu armas pois, sa pead meie perekonna au filmas pidama. Ara nii palitult sellepärast siia naabruse pandimajasse, waid mine temaga kustile kaugemasse linnaosasse. Stockholm on suur ja temaga ei ole pandimajadest puudust.“

Ja ma lätsin teele.

Selgus, et kaugelgi mitte kerge asi ei ole palitult panti panna. Ma pidin wähemalt wiis krooni wõtma, nii oli isa ütelnud, wahpeal aga paluti mulle kõigis kahetas pandimajas ühe ja sedasama summat — kaks krooni. Ma olin meeletumisel, olin juba wäsinud ja kõht läks tühjaks. Ja misjuuresid wigaft kõik ei mõelnud hindajad wälja! Sgaüks nendest leidis isa palitust ilka uued plekid, kulunud kohad ja koiaugud.

Weel teisa pandimajasi otsides, rändasin ma kuni Stockholmist uulitsale. Minu arwamise järele pidi seal ümbruskonnas suur hull neidismatseid heategewaid asutusi olemas. Ja tõeste, ühe nurgamaja peal nägin ma awatlewat silti.

Kuid, waewalt tahtsin ma sinna sisse astuda, kui oma nime kuulsin õrna kuid kolawa naisterahwahäällega hülitama. Nagu teo pealt tabatud kurjategija waatasin ma ringi ja tundsin Elsa Petersoni, neljakordse majaomaniku tütre, keda ma jalaja armastasin, ära.

O, kudas hakkas mu süda teda nähes tuisuma!

Kuid mõte, et Elsa Peterson ehk aimata wõis, mispärast ma siin uitan, otse kätkestas mind.

Kiirelt seadsin ma kimbu kae otse nii, nagu oleksin selle alles praegu kauplusest ostnud, ja hakkasin oma neiuga nii rahulikult, nagu see praeguistel oludel siindida wõis, juttu ajama.

Meie jalutasime natuke maad seltsis edasi, kui Elsa äkki ütles:

„Astume siia pagariärisse, siin on alati maitswad koogid.“

Ta oli juba läwel, ja ma olin sunnitud tema järel astuma.

Minu peajudes ärkasid kõgehirmsamad mõtted.

Oli mul ju taksus kõigest kümme ööri.

Millega ma maksan?

Ma nägin ennast juba politseisse wiidama pettufeteel omandatud lauba eest.

Kui müüjanna lähemale astus ja küsis, mis meile anda tahtsin ma põgeneda ja preili Elsa maha jätta.

Kuid kuna see mulle kõigesuuremaks teotuseks oleks olnud, siis lasksin südmused oma raba minna.

Elsa Peterson sõi hulga kooki ära, mina — ka, ja lõpuks kujunes summa kaks krooni nelikümmeend ööri.

Minja mõtte juures arwe diendamise peale käis mul pea ringi.

Elsa imestab, miks mu mõtted nii laiali on.

O, kui ta ainult aimata teaks!

Mul tekkis mõte, kas ei wõiks Elsa käest laenata, aga koke heitsin ma selle kõrwale. Ei, mees peab alati ja igasugusel juhtumisel aumeheks jääma, matstu mis maksab.

Nii ütles minu isa, kes sellepõhjal teenijatele ka iialgi alla kümme ööri jootraha ei annud.

Wii mats hakkas Elsa minema. Ta pistis kae taksusse, et rahakotti wõtta, kuid ma peatasin teda wõlde:

„Lubage juba miud, preili . . .“

Ma tahtsin ju muidugi ka tema eest makssta. Ja kas see ei olnud mul ka ükskõik? Wida suurem wõlg, seda suurem mõju.

Kuid et mitte Elsa ees müüjannaga diendama hakata, palusin teda ees minna, kuna ma ise veel minutiks jään ajalehte lugema. Ta läks.

Ma istusin kaua, kuigi ilma Elsata, ja see rahustas pisut minu erkusi. Müüjanna sammus mitu korda minu lauast mööda — ma istusin juba kolm tundi. Wii mats wõtsin ma kõik oma külma were abiks, kutsusin neiu kõrwale ja rääkisin temaga kaua. Ta lastis mu minema, ilma et politseit oleks kutsunud. Rahlemata tuisus tal pöues pehme süda.

* * *

Roju jõudes, nägin ma isa atna all. Sõbralikult nohtas ta mulle peaga, ja kui ma sisse astusin, kargas mulle kaela ja oleks rõõmu pärast peaaegu nutma puhkenud.

„Pois!“ hüüdis ta. „Minu naljamäng.“ Wanna kõrbes“ tuleb G. ja L. teatrites etendusele. Lõppenud on häda! Teatri direktor maksab mulle muidugi ette. Kuid kõigepealt anna mulle raha palitu eest!“

Kuid isa nägu wenis pikaks, kui temale oma juhtumist jutustasin ja seletasin, et tema palitu pagariärisse kookide eest pandiks jättsin.

„Tead, pois,“ ütles ta, „mul tuli mõte. Sinu juhtumiseft wõib ilusa wäitfe naljajutu teha. Ma kirjutan ta koke walmis ja selle eest saadub rahaga wõib palitu wälja osta, muidu paneb müüjanna ta ise panti.“

Waat' nii, herrad, teadte: kui keegi teie seast loeb seda isa jutustust, tähendab, sellel müüjannal on õnn olnud — isa palitu on tema käest wälja ostetud.

Palwefiri.

„Meie Matsi“ toimetusesse toodi kellegi poolt uulitsale ära laotatud ja seal saju käes õige mustaks määratud palwefiri. Palwefiri on praegu päewakorras olewa iliride tõstmise küsimuse kohta hulga allkirjadega walmistatud ja selleft küljest siis ka ehk lugejatele õige huwitaw. Rahju aga et mitmelt poolt nii on aramäärduud, et teda hästi lugeba ei saa.

Ta käib nii:

Kõige armulisem herrad (ei saa lugeba). Meil, allkirjutajatel, on julgus teie poole pöörata, et korterite iliride tõstetaks. See on hädapärast ja tingimata tarwiline, nagu ifegi allpool toodud punktideft ära näete, kus olemas katusnud arandadata, kui palju elu nüüdseft ajal kallimaks on läinud.

1) Enne sõda maksis tubli karamas (sinna kõrwa letilt ka sinti) umbes 50 kopikat. Kui juba rublale kanna taha panid, siis tulid wõi kópuli koku.

Waga nüüd. Nüüd waata kust althõlma kusagilt wa kibedat saad. Mit kümne rubla pole rääkidagi. Wähest juh-

tub ifegi nii, et sulle wiina asemele weepudel pihku pistetaks. Itka sinu lahju, kuna kelm peosse naerab.

Kui nüüd endist wiisi peatäit tahad teha ühes suupistega — ei ole liialdatud, kui 20 rubla pead välja panema. Wõrrelge rubla ja 20 rubla.

Tä h e n d u s. Meie majaperemeeste hulgas on mõned juba niikaugale läinud, et nad ifegi denaturkat ja polituri on hakanud jooma. Ja see kõlbline langemine on tingimata madalate üürihindade tagajärg.

Balutšime tõsta!

Mõned meie majaperemeeste hulgast võtšid endistel aegadel wahest ka kinnise auto õhtu hilja ja sõitšid — noh — Nõmmele. Kulus paar kümme ära, aga ega seda majaperemehe au ei keela, kui weel mõni pisikepalgaline ja hea sisetulekuga linnatoht filmapiiril on.

Uga tee seda nalja nüüd ja maksa nõnda nagu tubermangu linna majaperemehe au nõuab.

Pane paatsada välja — siis alles saad ehk hakkama.

Sellest wõib näha, et üüri on waja tingimata tõsta.

Nagu teada järgnewad niisugustele pisikestele sõitudele pakitsewad südamewalud. Sa nagu oleks süüdlane, on midagi nagu patu moodi. Uga teada on, et sellest lahti saab. Uga nüüdsel ajal, kus raha wäärtus pisuke, on ju õpetajale häbi alla rublat wiit anda. Enne oli mõnikümme kopeikat hea küll.

Ja kui niisugusi üleastumisi ja jälle tagasiastumisi tihti juhtub — ei ole tihemine wajagi, kui kuus korda — waadake, kui suure summa see välja teeb.

Ja kust see siis peab tulema?

Tingimata on waja üüri tõsta.

Uhel õigel majaperemehes, kui ta tahab üüriliste ees aukartust äratavat nägu teha, peab sigar juus rippuma. Uga mis sigar nüüd maksab? Hind 1000 protšenti tõusnud. Paljud meie hulgast on niikaugale läinud, et lajewad kustumunud sigari mottade wahel kõlkuda, kuid üüriliste märkawad seda ja majaperemees muutub naeruwääriliseks.

Sellest selgub: majaperemeeste au kaitšeks, nimelt, et neil ei oleks waja kustumunud sigarit kõlgutada, tuleb tingimata üüri tõsta.

Ehk jälle — — —

Siit maalt on kiri ära kustumud. Ainult wiimase allakirjutaja nimi on järele jäänud. Seal seisab:

375. Majaperemees Siim Sarwik Kelmikülästä.

—Ah—ah—

Sambawalu wastu.

Õpetlik juhtumine.

Õhtu kell üheksa oli pöörase walu all kannataja Tumbin kõik äraproowinud, mis saadawal oli: oli hammaft joodiga määrinud, salwei- ja kummeliteega loputanud, märga käterätku paistetanud pale wastu hoidnud ja istus nüüd kõweras nagu koerakirp.

Miski asi ei aitanud. Alumisest lõualuus tuietas hullumine kui enne, puuris, näpistas, kiskus nii et walu kõrwast läbi sahwis. Walust segases peas pöörlesid korratud mõtted: „Ehk aga tegin waleste? Wõib olla, et oli waja joodiga põste määrida, aga mitte hammaft? Mis aga peaksin siis külma kompressiga tegema? Wõi kas katšuda nii: nagu salwiteego üle määrida, hamba peale märg käterätkif panna . . . oh kurrat . . . Nähtawaste lõpetan sellega, et jooti sisse wõtan ja — jumalaga, wend Tumbin!“

Pooleturni pärast hakkas ta teifes kõrwast tuiutama.

„Puuri, saatan, puuri!“ sunas Tumbin wihafelt. „Justkui satlane: pommita mõlemaid tiwasi! Di, sarwiline Pea tahab lõhkeda!“

Kui inimesel kirjeldamata wilets on, siis muutub ta mõttetargaks. Paistetanud põste käega kinni hoides ja woodiserwal õõstudes, filosofoeris Tumbin.

„Ugal inimesel on looduse poolt antud kolmkümmend tats hammaft. Uga hamba peale on looduse poolt antud kolmkümmend tats hambaarsti. Uga mitte üksti s—s—sarwik, mitte üksti hambaarst, ei tea rohtu sambawalu wastu!“

Rah asi, mis wäljanäitusele sünnib panna.

„Mis, proua Anna, ma leian praegu lehest, et ka teie tahate joomise wastu wõitkemise wäljanäitusest osa wõtta? On teil siis midagi wälja panna?“

„Muidugi! Ma tahan selle kepi wälja panna, millega meest kaineistanud olen, kui ta wintis peaga toju tuli.“

Sapifelt aimas ta dantist Šhalumbaumi järele:

„Wälja tarwis tõmmata, tõmmata tarwis! Uga peate niikaua ootama, kuni paistetud alaneb, siis tõmban ma . . .“ Uga kui, kolera sulle kõhtu, paistetud ei mõtlegi alaneda ja hambad itka pörgulikumalt walutama hakkawad!? Wälja tarwis tõmmata? Mitte ainult hamba — jalagi tõmbafsid ligimisel raha eest ära! . . .“

Kuid umbes kell üheteistkümmne ajal õhtul ei suutnud Tumbin enam wälja kannatada:

„Mul on kõigest kõike kümme rubla,“ mõlgutas ta külma meeleheitel. „Ugu! Praegu on kõik hambaarstid kas magama heitnud wõi wehiwad klubis kaarta mängida ja rebiwad õise abiandmise eest õnnetu walukannataja seljast kas seitse nahka . . . Ükskõik! Annan wa Šhalumbaumile. Tõmba wälja, ole hea mees!“

Sellest õtjusest kui päästeankrust kinni haarates, wirutas Tumbin märga kompressi sajatades nurka, ja puges, pörguwalu pärast kõwerdades ja wäriwedes, peaga kummufisafhtlisse. Restnises kummufisafhtlis romani „Wankuwal troonil“ wahahele oli kimmerublane ära peidetud.

Kuid seda rahapaberit seal ei leidunud . . .

Kui soolajammas jäi Tumbin seisma. Põrand jalge all hakkas kõituma, filmade ees löi mustaks. Ta mäletas wäga hästi, et just selle ilusa romani wahahele päästeankru oli pannud — aga nüüd . . .

Ifegi kõrwast tagant löi higijeks.

„Ära warastatud? Kes? Ära kaotanud?! Jumal! . . . Mis minuft nüüd saab? . . . Otsas olen ma!“

Siidames nõhjataš, käed lõdifesid, pea wäriwes, suu läts kuiwaks.

Uppuja lapsiku lootusega wõttis Tumbin higiste sõrmedega järgmise raamatu „Kudas kapsaid kaswatada,“ saputas seda, ja — oh imet! — pääsufetjena õhus lehwitades langes põrandale taja õrn-roosa paber.

Armsa, liigutatud, niiste pilguga waatas Tumbin tema peale, ja sohistas, tema ette põlwili lastes, sildamifult: „Doll! Tola! Wafikas! Ma ju lugefin „Wankuwal troonil“ läbi ja hakkafin siis uurima, kudas neid kapsaid õige kaswatatakse, ning panin kimmerublalise sinna, kuhu järg jäi.“

Ettewaatkifult tõstis ta raha ülesse, ajas enese sirgeks ja pahwatas äkki lõbuja, wõidurõõmja häälega naerma: ehmatus ja ärwesus olid sambawalu täielikult ära wõtnud!

Rõõmujoowastuses kessides seifis uueste elule ärkanud Tumbin pesulaua ämbri ääres ja loopis sinna sündit puuwillad, salwitee, joodi, kummelitee . . . Wiskas sinna ka mitte millegistki süüdlase märga käterätku. **Sornšhip.**

Ettemaatlik üliõpilane.

Üliõpilane A.: „Mispärast ja ära minnes kummutid ja tšhumadandid ikka lultu teerad? Reed on sul ju päris tiibjad, ainult kõiksugu wäärtuseta kraami sees!“

Üliõpilane B.: „Kõik ettemaatuse pärast. Kui mu perenaine näeb, et mul kummutis midagi ei ole, siis kihutab ta mu kohe korterist välja.“ —II—

Ninatark küsimine.

Keegi õige inetu wanapiiga kaebab oma sõbrannale: „Ah, on aga mehed meie päivil häbemata. Kujuta omale ette: eila õhtu jalutan ma Kadriorus, seal tuleb äkitselt keegi noormees ja wahib mulle kübara alla. Ah, kuda ma ära ehmatasin!“ „Ia tema — ???“ —II—

„Meie Matsi“ Nelipühi album

1916

on ilmunud ja raamatutauplustest kui ka lehemüüjatelt saada. Hind 30 kop.

Kalapiüüdja käsiraamat.

Kala- ja wähipüügi saladused ja uuemad piigiriistad. Täielik juhatus, kudas häid sõdasti valmistada ja kalu õngitseda, ühes kodumaa kalade kirjeldusega. Raamatus on 25 pilti. Hind 50 kop. Saada igast raamatutauplusest.

Jahimehe käsiraamat.

Jahimees, keda asi huvitab, leiab sellest raamatust palju kasulikke näpunäiteid. Hind 70 kop.

Kinoprogramm Nelipühiks.

Eriti selt Tallinna jaoks tellitud. Suurte kulude peale vaatamata hinnad endised.

100 wagunit loomapiüüli ehk kudas ta rikkad lord pühadesaiata jäid. Range tragitaht pilt.

Errah-trararah! Automobili kollupõrkamine lapsega. Loomutruu üleswõtte loodusest.

Buudetshekki jaamas. Pilt on 1400 meetrit pikk ja kujutab kahes seerias ja elawates wärwides kõiki neid mõnust, mis põletispuude saamisega ühenduses seisawad.

Worstiwabrikus. Kahes waatuses. 1. waatus — Mitmesuguste loomade (kasside, koerte, rottide, j. n. e.) elu. 2. waatus — Nende loomade käeläik peale surma. — Piigutaw ja põrutaw kuni seedimiserikkeni.

Tarbeainete hindade alanemine. Pilt ei ole meetritki pikk, kuid selle eest wäga naljakas.

Särjapea jõe lehtawatel woogudel. Silmapilksed üleswõtted kolera ja soojatõbe batfilluste intin-elust.

Peale eeskawa

igatihele kodu kaasa mõistatus seletada: Kudas erainimene pandimaja pidades nii palju teenis, et lühitse ajaga peanegu miljonäriks tõusis, linn aga sellestama ettemõtte pealt tulist kahju saab? —or.

Käskjalg.

Kui Tallinnas esimene ekspresside-kontor awati, ei teadnud paljud selle tähendust ja silmitsesiwad imestusega linna ilmunud punasemütsi-mehi. Keegi nokastanud isand tuleb tuikudes mööda Narwa maanteed ja põrkab ühe niisuguse käskjalaga kokku.

Isand: „Kes te olete?“

Ekspress: „Ekspress.“

Isand: „Ekspress? Mis lind see siis on?“

Ekspress: „See tähendab, nõnda ütelda, käskjalg — kui teie mind näituseks kusagile saata tahate, siis makske mulle kümme kopikat ja ma pean sinna minema, kuhu käsite.“

Nokastanud isand otsib õige kaudu taskutes ja toob wiimaks ühe kahekümnekopikalise nähtawale.

Isand: „Siin — wõtke — ja inge!“

Ekspress: „Kuhu herrad käsiwad?“

Isand: „Otsekohe põrgusse!“

Ekspress: „Mõistan, ma pean kuradile terwisid wiimaa ja ütlemä, et teie warsti ise teda vaatama lähete.“ —II—

„Meie Matsi“

tellimiste wastuwõtmine 1916.a. peale wältab edasi.

Tellimise hind kättesaamisega aastas 5 r. 50 l., 6 kuu eest 3 r. 3 kuu eest 1 r. 60 l. Toimetusest ise ära wiies: aastas 4 r. 50 l., 6 kuu eest 2 r. 30 l., 3 kuu eest 1 r. 30 l. Ilmub iga laupäew.

Adressi muutmise eest 10 kop. Adressi muutmisel ja tellimise uuendamisel palume seniist adressi nr. teatada.

Toimetus ja tallius:

Tallinnas, Harju ja Riitli nultisa nurgal nr. 46/15, „Leaduse“ raamatutaupluses.

N. B. Üksikute numrite ostjaid palume lahkeste tähele panna, et neile ostmisel mõnda teist „Meie Matsi“ nime- ja kujulist lehte meie lehe asemel kätte ei pistetaks.